

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 22. januar 2010
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2009-792-1142
Dok.: RAJ41293

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 317 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 10. december 2009. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Mogens Jensen (S).

Lene Espersen
fg. justitsminister

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 317 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Vil ministeren kommentere indslaget i TV Midt Vest den 5. december 2009, hvor det fremgår, at politi og domstole på grund af manglende plads i kriminalforsorgens institutioner må opgive at varetægtsfængsle en 16-årig dreng, og vil ministeren redegøre for, hvad han vil gøre for at sikre den fornødne plads.”

Svar:

Som nævnt i forbindelse med Justitsministeriets foreløbige besvarelse af spørgsmålet omhandler det indslag fra TV/Midt-Vest den 5. december 2009, der formentlig henvises til i spørgsmålet, en 16-årig, der ifølge indslaget ikke er blevet varetægtsfængslet på grund af pladsmangel på den sikrede døgninstitution for børn og unge, Koglen.

For så vidt angår spørgsmålet om varetægtsfængsling af personer i alderen 15-17 år, herunder i forhold til den konkrete sag, har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, hvortil der henvises:

”1. Retsplejelovens almindelige regler i § 762 om varetægtsfængsling finder tilsvarende anvendelse over for unge lovovertrædere i alderen 15-17 år, således at betingelserne for varetægtsfængsling af unge under 18 år er de samme som for varetægtsfængsling af voksne.

Det følger dog også af retsplejelovens § 762, stk. 3, at varetægtsfængsling ikke kan anvendes, hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig. Ved denne proportionalitetsafvejning kan det således indgå, at sigtede er under 18 år.

Endvidere følger det af retsplejelovens § 765, stk. 1, at retten med samtykke fra sigtede kan træffe bestemmelse om varetægtsfængsling i surrogat, hvis betingelserne for anvendelse af varetægtsfængsling er til stede, og hvis varetægtsfængslingens øjemed kan opnås ved mindre indgribende foranstaltninger. Retten kan i den forbindelse bl.a. bestemme, at sigtede skal tage ophold i egnet hjem eller institution, jf. retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3.

I alle tilfælde, hvor spørgsmålet om varetægtsfængsling eller opretholdelse af en anholdelse af en 15-17-årig er aktuelt, skal anklagemyndigheden i medfør af denne regel nedlægge påstand om anbringelse på en sikret døgninstitution, hvis den sigtede samtykker i en sådan anbringelse. En påstand om an-

bringelse i varetægtssurrogat kan dog undlades, såfremt sigtelsen angår særlig grov eller farlig kriminalitet. Der henvises herom til Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2007, afsnit 3.3.2.

Når politiet vurderer, at en ung skal anbringes på en sikret døgninstitution i varetægtssurrogat, skal politiet rette henvendelse til den sikrede institution, hvor den unge ønskes anbragt. Er der ikke plads på den pågældende institution, overtager institutionen herefter opgaven med at finde den bedst egnede alternative placering.

Der er ikke altid pladser til rådighed som varetægtssurrogater på de sikrede døgninstitutioner, og anbringelsesmulighederne bør derfor drøftes med den sikrede institution, inden den unge fremstilles i grundlovsforhør, således at der hurtigst muligt kan findes en egnet plads.

Det er imidlertid ikke en hindring for en afgørelse om varetægtsfængsling, at det grundet pladsmangel ikke er muligt at anbringe den unge i en egnet institution. Det bør således ikke føre til løsladelse, at der ikke er plads med det samme, men politiet skal sikre, at den unge efter varetægtsfængslingen overføres til en institution, så snart der er en plads, jf. herved også Højesterets kendelse af 3. juli 2008 (U 2008.2412 H).

I den pågældende sag blev to 16-årige drenge begæret varetægtsfængslet sigtet for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, mod en 14-årig dreng. Begge de sigtede havde givet samtykke til anbringelse i varetægtssurrogat, men på tidspunktet for byrettens kendelse var der ikke ledige pladser på en sikret institution, idet der først næste dag var en enkelt ledig plads, mens det var uoplyst, hvornår en yderligere plads kunne forventes ledig. Byretten og landsretten fandt, at betingelserne for varetægtsfængsling i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, om påvirkningsfare var opfyldt, men løslod begge sigtede under henvisning til, at de sigtede på grund af deres alder og sagens omstændigheder ikke burde varetægtsfængsles i arresthus. Højesteret udtalte følgende:

”Under hensyn til karakteren og grovheden af det påsigtede forhold sammenholdt med de omstændigheder, der efter byrettens og landsrettens kendelser begrundede anvendelsen af fængslingsbestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, finder vi, at det ikke ville have været i strid med proportionalitetsreglen i § 762, stk. 3, at træffe bestemmelse om varetægtsfængsling af de sigtede, selv om der på tidspunktet for byrettens kendelse af 23. oktober 2007 ikke var pladser i en sikret institution for unge, hvor de sigtede kunne anbringes i surrogat i medfør af retsplejelovens § 765. Der er herved tillige henset til, at der allerede dagen efter byrettens kendelse var plads til den ene af de sigtede i en sikret institution, og at

retten – evt. i forbindelse med at varetægtsfængslingsperioden i første omgang blev fastsat til f.eks. 7 dage – kunne have truffet afgørelse om, at de sigtede skulle overføres til en sikret institution for unge, så snart pladsforholdene tillod dette.”

Udgangspunktet er således, at unge under 18 år, der varetægtsfængsles, ikke skal anbringes i et fængsel, men på en særlig sikret institution for unge. Kun hvor der er tale om særlig alvorlig kriminalitet, eller hvor anbringelse i fængsel sker midlertidigt med henblik på overførsel til en sikret institution for unge, træffes der afgørelse om varetægtsfængsling af unge med anbringelse i et fængsel.

2. Jeg har til brug for min udtalelse anmodet Midt- og Vestjyllands Politi om en udtalelse om den konkrete sag, der henvises til i spørgsmålet.

Midt- og Vestjyllands Politi har i den forbindelse oplyst, at den 16-årige, der blev omtalt i indslaget i TV/Midt-Vest den 5. december 2009, bl.a. var sigtet for tyveri efter straffelovens § 276 ved i begyndelsen af december 2009 i forening med flere uidentificerede personer at være brudt ind i fire forskellige tøjbutikker, hvorfra de stjal tøj til en samlet værdi af mere end 300.000 kr.

Sigtede blev fremstillet i grundlovsforhør med krav om fængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2 og 3, idet anklagemyndigheden på baggrund af omfanget af de ovennævnte sigtelser samt tidligere sigtelser skønnede, at der var begrundet mistanke om, at den sigtede på fri fod ville begå ny berigelseskriminalitet, ligesom anklagemyndigheden – henset til, at sigtede ikke ville udtale sig om medgerningsmænd eller om, hvad der var sket med det stjålne – fandt, at der var bestemte grunde til at antage, at sigtede ville vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare andre.

Anklagemyndigheden tilkendegav under grundlovsforhøret, at sigtede på grund af sin alder – hvis han samtykkede heri – som udgangspunkt skulle indsættes i sikret institution. Imidlertid var alle pladser optaget på tidspunktet for grundlovsforhøret, hvorfor anklagemyndigheden begærede sigtede fængslet i arresthus, indtil der måtte blive en plads i en sikret institution. Efter det oplyste var en mulig tidshorisont herfor en uge.

Retten i Herning fandt, at der efter de foreliggende oplysninger, herunder sigtedes egen forklaring, var begrundet mistanke om, at sigtede var skyldig i de påsigtede forhold.

Retten fandt endvidere, at betingelserne i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2 og 3, var opfyldt, idet retten fandt, at der var bestemte grunde til at frygte, at sigtede på fri fod ville begå nye lovovertrædelser af samme beskaffenhed, ligesom der var bestemte grunde til at antage, at sigtede ville vanskeliggøre forfølgningen i sagen ved at advare medgerningsmænd på fri fod.

Retten anførte herefter, at sigtede var 16 år og derfor som det klare udgangspunkt ikke burde anbringes i et arresthus, men i stedet anbringes på en egnet institution efter retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3, men at det var oplyst, at der ikke aktuelt eller inden for en kortere periode var plads på en sådan institution. Retten fandt under hensyn hertil og til, at de påsigtede forhold ikke kunne anses for at være af en sådan karakter og grovhed, der undtagelsesvist kunne begrunde en varetægtsfængsling af sigtede i et arresthus, at det ville være i strid med proportionalitetsreglen i retsplejelovens § 762, stk. 3, at træffe bestemmelse om varetægtsfængsling af sigtede.

Retten tog således ikke anmodningen om varetægtsfængsling til følge og løslod den sigtede.

Anklagemyndigheden kærede Retten i Hernings kendelse til Vestre Landsret, der ved kendelse af 5. december 2009 stadfæstede byrettens afgørelse under henvisning til, at der ikke på daværende tidspunkt var tilstrækkeligt grundlag for varetægtsfængsling.

3. Som det fremgår, fandt Vestre Landsret i den sag, der refereres til i spørgsmålet, efter en konkret vurdering, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for varetægtsfængsling.

Da kendelsen er ganske kortfattet, er det vanskeligt at udtale sig om, hvilke omstændigheder i sagen der har ført til dette resultat. Landsrettens kendelse giver mig imidlertid ikke grundlag for at antage, at det var det forhold, at der ikke samme dag var plads på en sikret institution, der i sig selv førte til løsladelse af den sigtede.

På det foreliggende grundlag giver landsretskendelsen mig derfor ikke umiddelbart anledning til bemærkninger.”

For så vidt angår spørgsmålet om antallet af pladser på sikrede døgninstitutioner for børn og unge har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra Indenrigs- og Socialministeriet, hvortil der henvises:

”Indenrigs- og Socialministeriet kan oplyse, at det er kommunerne, der har ansvaret for at sikre, at der er det nødvendi-

ge antal sikrede pladser, mens regionsrådet skal koordinere kapacitet og sammensætningen af pladserne.

Behovet for sikrede pladser drøftes af kommunalbestyrelserne og regionsrådet i forbindelse med den årlige rammeaftale med henblik på regionsrådets etablering, tilpasning og udvikling af bl.a. sikrede pladser.

Som led i rammeaftalerne for 2009 er regionerne i gang med at etablere 15 nye pladser, og som led i rammeaftalerne for 2010 etableres yderligere 15 nye pladser.”